

Program Európa számára: a civil társadalom javaslatai

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Az elnök előszava

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság fennállása óta először, egy rendkívül jól megválasztott pillanatban fogad el egy olyan dokumentumot, melyben átfogó és kimerítő jelleggel fejt ki álláspontját a jelenleg zajló politikai vitáról, valamint az Európa előtt álló sürgető és konkrét problémákról. A dokumentum a *Program Európa számára: a civil társadalom javaslatai* címet viseli.

A program révén az EGSZB két fontos kérdéssel kapcsolatban foglal állást, egyrészt a gazdasági és társadalmi fellendülés szükségessége, másrészt az európai választások vonatkozásában.

Programjában az EGSZB arra hívja fel a közösségi intézményeket, a tagállamokat, a politikai és társadalmi erőket és az Európai Unió polgárait, hogy mindent tegyenek meg azért, hogy az európai választások valóban az európai kihívásokról és ne csupán a nemzeti érdekű kérdésekről szóljanak. Ez különösen fontos akkor, amikor az európai országok összessége a gazdasági és pénzügyi válságból való kilábalást vitatja meg. Ez a vita európai válaszokat és közös döntéseket kíván.

A *Program Európa számára: a civil társadalom javaslatai* című kezdeményezéssel az EGSZB számos olyan intézkedést és fellépést javasol az intézményeknek, amelyeket Európának meg kell tennie a haladásra irányuló, tartós gazdasági és társadalmi fellendülés támogatása érdekében. Az EGSZB az európai integráció és demokráciánk megszilárdításának előmozdítását, valamint a polgárok igényeinek megválaszolását tűzte ki célul maga elé.

Ezek között a kérdések között szerepel magának az európai építkezés értelmének a keresése – ez túlmutat a piacon és az intézményeken, és társadalmunk minőségi fejlődésére ösztönöz.

Mario Sepi, az EGSZB elnöke
Brüsszel, 2009. március 24

Bevezetés

A Program Európa számára: a civil társadalom javaslatai című kezdeményezésnek három fő célja van: egy előrettekintő, egy politikai és egy intézményi.

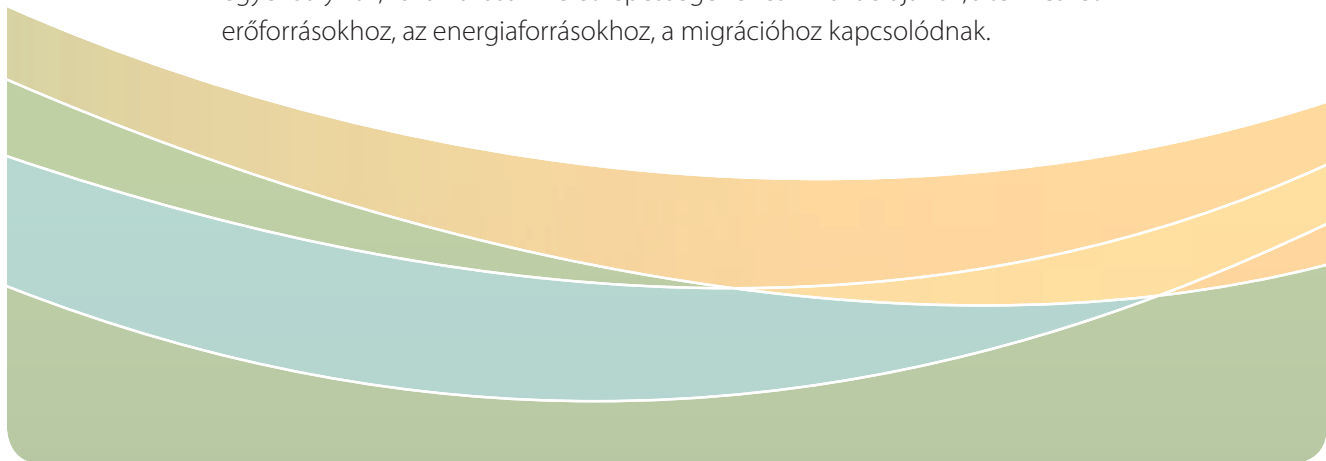
Az előrettekintő cél bepillantást enged az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság *lelkébe*: globális keretben, amely tükrözi az intézmény munkáinak koherenciáját, ez a program megmutatja, hogy – az Európai Unió civil társadalmát képviselő – tagjai szerint Európának milyen döntéseket kell hoznia a válsággal küzdő világ fenntartható jövője érdekében.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság politikai célja az, hogy a civil társadalom nevében egyfajta kiáltványt intézzon a többi uniós intézményhez, mindenekelőtt az Európai Parlamenthez, az Európai Bizottsághoz és a Tanácshoz, tevékenységük támogatására, Európa közös céljainak elérése érdekében.

Végül az intézményi cél abban áll, hogy az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – az uniós intézményeknek konkrét intézkedéseket javasolva – nézeteit annak a vitának a középpontjába állítsa, amely az előttünk álló években Európára váró kihívásokról folyik.

Ezt a három célt egy nagy jelentőségű közös elképzelés fogja össze, amely az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság lényegének tekinthető: mindenkire kiterjedő, szolidáris európai modellt kell kialakítani, amelynek – együttműködési és integrációs stratégiákra támaszkodva – a gazdasági és politikai szabályok nagyobb mértékű összehangolásához kell vezetnie.

A válság, amely a pénzügyi piacokon alakult ki, majd áttérjedt a világgazdaságra, új kérdéseket vet fel társadalmaink számára, egyszersmind súlyosbítja a már meglévő problémákat, amelyek többek között a szegénységhez, a társadalmi egyensúlyhoz, vállalkozásaink életképességéhez és innovációjához, a természeti erőforrásokhoz, az energiaforrásokhoz, a migrációhoz kapcsolódnak.

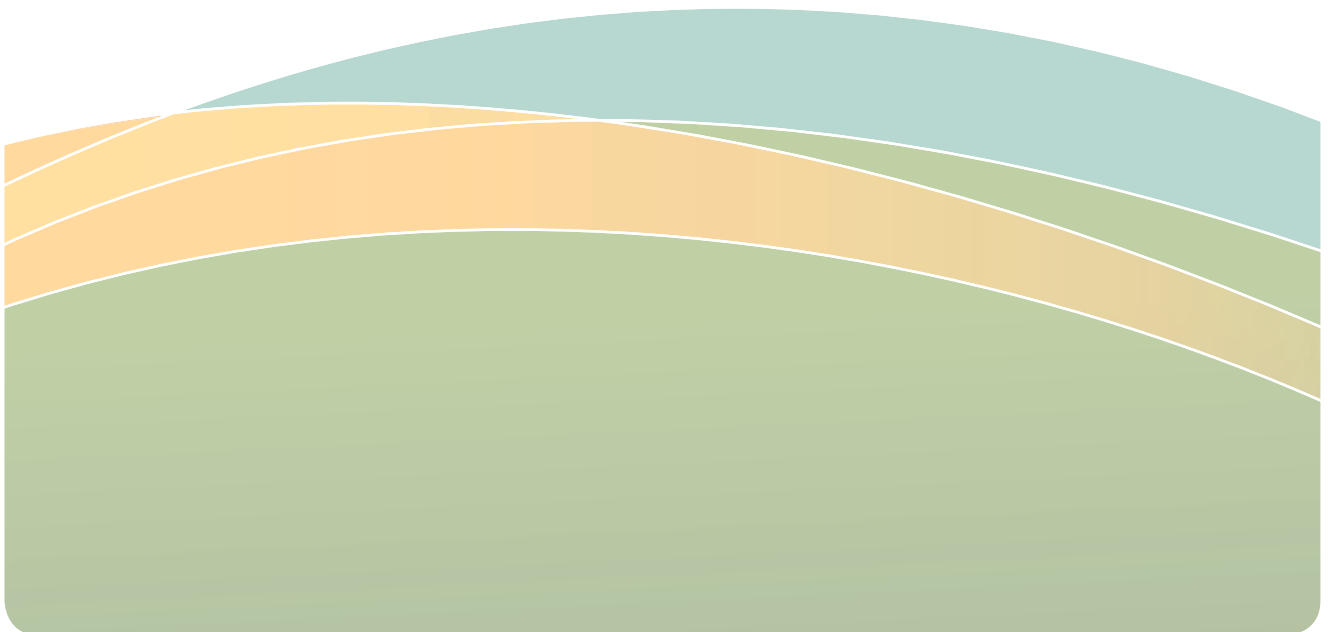
E példa nélküli változások közepette a civil társadalom és a polgárok konkrét válaszokat várnak az uniós intézményektől, amelyeknek feladata az Európa jövőjét meghatározó politikák kidolgozása.

Az Európai Unió úttörő szerepre tart igényt egy hosszú távú fejlődési modell védelmével kapcsolatban. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság erőteljes válaszokat kér az intézményektől, hogy Európa teljes mértékben betölthesse ezt a szerepet.

Miközben megújulnak az uniós intézmények – amelyeknek az említett irányba kell továbblépniük – fontos, hogy meghallgatásra találjon a civil társadalom, amely a társadalmaink gazdasági és társadalmi valóságával közvetlen kapcsolatban álló, aktív szereplőkből áll.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság javaslatai a következő négy téma köré csoportosulnak: gazdaságélénkítés; alapvető jogok és európai szociális modell; fenntartható fejlődés; kormányzás.

Ezek a témák 22 tematikus dokumentumban kerülnek kifejtésre, a vita fő területeiként meghatározott konkrét tárgykörök szerint. A bizottság különböző érdekcsoportokat képviselő tagjai aktívan részt vettek a dokumentumok kidolgozásában; az ad hoc csoportok – az egymást erősítő hatásokra ügyelve – összegezték a bizottság véleményeiben kifejtett fontosabb politikai ajánlásokat, összefoglalva a tagok, csoportok és szekciók álláspontjait.

1 Gazdasági fellendülés rövid és középtávon

2 A megújított lisszaboni stratégia 2010 után

3 Szilárd ipari alapot az európai gazdaságnak

4 Kis- és középvállalkozások: a növekedés és foglalkoztatás motorjai

5 Kutatás és fejlesztés: a versenyképesség támogatása

6 Pénzügyi rendszer az európai szociális piacgazdaság megerősítésére

7 Kohéziós politika: hozzájárulás a reálgazdasághoz

8 Egy új európai szociális cselekvési program felé

9 Revitalizált európai szociális menetrend

10 A társadalmi kirekesztés elleni küzdelem

11 Harmadik országok állampolgárainak integrációját célzó politikák támogatása

12 Az alapvető jogok tiszteletben tartása

Megújulás a fenntartható fejlődés révén

Fenntartható gazdálkodás természeti kincseinkkel

Határozott lépések az éghajlatváltozással kapcsolatban

Legyen az energiabiztonság valódi közös cél

Az energiahatékonyság lehetőségeinek kiaknázása

A nemzetközi szervezetek irányításának megújulásáért

A gazdasági, szociális és kulturális jogok globális támogatása

Az európai modell nemzetközi előmozdítása

A globális élelmezési kihívás és az európai fejlesztési politika

Részvételi demokrácia és polgári kezdeményezések az Európai Unión belül

Fenntartható fejlődés

Kormányzás

Gazdasági fellendülés rövid és középtávon

Európát keményen érinti a globális gazdasági válság. További sürgős és célirányos fellépésre van még szükség a fogyasztók és a befektetők bizalmának megszilárdításához. Újra a hosszabb távú célkitűzésekre és értékekre kell összpontosítani.

Fennáll a veszély, hogy növekednek az egyenlőtlenségek Európában. Új szociális programra van szükség, hogy egyértelműen megmutassuk a polgároknak, és elsősorban a társadalom leggyengébb tagjainak, hogy a politikai döntéshozók nem hagyják cserben őket.

A gazdasági irányítást jobban össze kell hangolni és jobban meg kell szervezni. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság felszólít minden érintett felet, különösen a tagállamokat és az Európai Bizottságot, hogy koordinálják a fellendülésre irányuló intézkedéseket és késedelem nélkül hajtják végre őket, mégpedig a következő ajánlások figyelembevételével:

1. Az innovációk, az infrastruktúra, a kutatás és az oktatás terén nagyobb beruházásokra van szükség ahhoz, hogy a gazdaság megerősödve kerüljön ki a recesszióból. Nagy hangsúlyt kell helyezni az energiatakarékos és a környezetbarát projektekre, hogy felgyorsuljon az alacsony szén-dioxid-kibocsátású, környezetbarát gazdaságra való áttérés. A vállalkozási ágazatot támogató intézkedéseknek garantálniuk kell, hogy a vállalkozások – elsősorban a kis- és középvállalkozások – könnyebben hozzáférhessenek a finanszírozáshoz, de ehhez megfelelő vállalatirányítási struktúrákkal kell rendelkezniük. A stabilitási és növekedési paktum feltételeinek nem szabad akadályozniuk a jövőbeli növekedés lehetőségét magukban hordozó beruházásokat.
2. A tagállamok adóbevételeinek alapját szélesíteni kell, nem utolsósorban az adóparadicsomok bezárása, az adóverseny felszámolása, valamint az adóelkerülés és adócsalás elleni intézkedések révén. Hozzájárulást kell követelni azoktól, akik profitáltak a pénzügyi piacok megfelelő szabályozásának hiányából.
3. A munkaerő-piaci politikának segítenie kell a gazdaság intelligens átszervezését. Minden szereplőnek lehetőleg meg kell tartania az alkalmazottait, és elbocsátás helyett inkább képeznie kell őket. A munkanélküliek támogatását átképzési és továbbképzési programokkal kell összekapcsolni. A válság ideje alatt elsőrendű fontosságot kell tulajdonítani a fiatalok munkaerő-piaci beilleszkedésének.
4. Külön megoldásokat kell meghatározni az alacsony jövedelemmel rendelkezők számára. Esetükben bizonyos célzott közvetlen támogatások – mint a munkanélküli járadék átmeneti emelése és az általános érdeket szolgáló kifizetések célhoz kötése – ösztönözhetnék a keresletet. Ilyen megoldás lehetne például a képzési csekk, illetve a klímacsekk, amelyet

többek közt napkollektoros berendezések vagy tömegközlekedési bérletek vásárlása során lehetne beváltani.

5. A szociális partnereknek a bértárgyalások során azt a középtávú megközelítést kell alkalmazniuk, hogy a bérnövekedés kapcsolódjon a termelékenység növekedéséhez. Fokozott társadalmi párbeszéd szükséges a válság leküzdéséhez és a polgárokra gyakorolt gazdasági és szociális hatásainak enyhítéséhez.
6. Nagyobb fontosságot kell tulajdonítani a közös európai projekteknek. Az ilyen projekteket – részben a különböző uniós költségvetési tételek közötti nagyobb rugalmasságnak köszönhetően – a fel nem használt forrásokból lehetne finanszírozni. A különböző uniós alapokból (pl. a strukturális alapokból) származó támogatások szétosztásának rugalmas, pragmatikus megközelítésen kell alapulnia az eredmények felgyorsítása érdekében.
7. Ki kellene dolgozni az európai befektetési alaptól folyósított európai kölcsön elképzelését.
8. Az Európai Uniónak szolidaritást kell vállalnia a fizetésimérleg-nehézségekkel küszködő európai országokkal, különösen az új tagállamokkal.
9. Fenntartható módon, globális szinten összehangolva kell újjászervezni a pénzügyi piacokat, megfelelő ösztönzőkkel alátámasztva, és elősegítve a reálgazdaságot támogató, megbízható pénzügyi termékek kifejlesztését. ■

A megújított lisszaboni stratégia 2010 után

Európát súlyosan érinti a pénzügyi és gazdasági válság. Ez a helyzet próbára teszi az Európai Uniót és a lisszaboni stratégiát.

A lisszaboni stratégia, három egymáshoz kapcsolódó pillérével – ezek: a növekedés és versenyképesség, a fenntartható fejlődés, valamint a társadalmi integráció és a foglalkoztatás – a globalizált világ kihívásainak való megfelelést tűzte ki célul. Egy átfogó, mindnyájunknak szóló projektről van szó, melyben mindannyian részt kell, hogy vegyünk.

Most, a 2010-ig tartó jelenlegi ciklus alatt kell előkészíteni ennek a stratégiának a megújítását. A tagállamoknak egyértelműen magukénak kell érezniük a lisszaboni menetrendet, az európai szintű koordinációs mechanizmust pedig meg kell erősíteni. A meglévő prioritások továbbra is érvényesek maradnak, a legfontosabb azonban a kormányzásnak és eszközeinek tökéletesítése, a lehető legtöbb szereplő bevonása, valamint a stratégia külső dimenziójának fejlesztése. Az utóbbinak együttműködésen alapuló és fenntartható megközelítésből kell kiindulnia.

Az elmélyült gazdasági válságra való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a következő politikai intézkedéseket javasolja a lisszaboni stratégia 2010 utáni megújítására:

1. Európai bizottsági javaslat kidolgozása a *Megújított európai stratégia a növekedésért és a foglalkoztatásért (2010–2015)* tárgyában, mely megújítja a meglévő kiemelt jelentőségű területeket, egy külső dimenzióval is kiegészítve azokat, valamint a lisszaboni menetrend jövőorientáltságának szükségességét hangsúlyozza a jelenlegi gazdasági visszaesés időszakában, valamennyi szinten javítja a kormányzást, illetve meggyőző kommunikációs stratégiát határoz meg az európai nagyközönség megszólítására.
2. Anemzetiszinten meghozott politikai intézkedések hatékonyabb koordinálása a Tanácson belül a végrehajtásra vonatkozó útterivel kiegészített, konkrét országspecifikus ajánlások révén. Valamennyi tagállam számára könnyen hozzáférhető adatbázis biztosítása az ajánlások végrehajtására vonatkozó információk, az útterivel kapcsolatos kérdelmek és a végrehajtásban megmutató hiányosságok feltüntetésével. A nem összehangolt politikák esetében azoknak a területeknek a meghatározása, amelyeken a tagállamok közötti koordináció hiánya negatív politikai következményekhez és/vagy a források rossz elosztásához vezet vagy vezethet, és annak felbecsülése, hogy *milyen árat kell fizetni az európai szintű koordináció elmaradásáért.*

3. Az országspecifikus iránymutatásokra vonatkozó európai bizottsági javaslatok nyílt értékelése a Tanácson belül, és konkrét következtetések levonása a nemzeti politikák kidolgozásához. Hatékonyabb makrogazdasági koordináció biztosítása a tagállamok között.
4. Leltár készítése azokról az európai projektekről, amelyek javítanák a gazdaság kínálati oldalát (különös figyelemmel a kis és középvállalkozásokra), elősegítenék az európai integrációt és hozzájárulnának a Szerződés célkitűzéseéhez.
5. Annakbiztosítása, hogy az Európai Unió belső politikái szem előtt tartásák a globális kihívásokat, és hogy az európai stratégiai célkitűzések szilárdan beépüljenek a globalizációval kapcsolatos megközelítésekbe, például a következők révén:
 - szilárd alapokon nyugvó megállapodások előmozdítása a munkaüggyel, a környezetvédelemmel, a szellemi tulajdonjogok védelmével stb. kapcsolatos nemzetközi szabályok terén,
 - átfogó megközelítés kidolgozása a fejlődő országokkal kapcsolatban,
 - az európai szociális modell népszerűsítése világszerte.
6. Tanácsi állásfoglalás elfogadása, mely garantálja a szervezett civil társadalom bevonását a megújított lisszaboni stratégiába, biztosítva, hogy jelentősebb szerepet kapjon a kidolgozástól a végrehajtásig, nemzeti és európai, illetve világszinten egyaránt.
7. Az Európai Parlament nemzeti parlamentekkel fenntartott kapcsolati hálójának hatékonyabb kihasználása annak érdekében, hogy a kormányzatokat mind európai, mind pedig nemzeti szinten intézkedések megtételére ösztönözzük. ■

Szilárd ipari alapot az európai gazdaságnak

Az iparpolitika kiemelt helyet foglal el az európai napirendben, és ez nem is szabad, hogy másképpen legyen. Célja a nyitott piacok biztosítása és a versenytorzító állami beavatkozások megelőzése. Ez alapvetően fontos a jelenlegi válságban, amely a protekcionizmus megjelenésével fenyeget.

A szilárd ipari bázis jelentősége még soha nem mutatkozott meg ennyire, mint a jelenlegi gazdasági válság időszakában. A pénzügyi spekulációk kavarta viharral szemben egyértelműen kirajzolódik az ipar által a *reálgazdaságban* képviselt valódi érték. Az ipar és az üzleti szolgáltatások kulcsfontosságúak a gazdagság megteremtéséhez, mivel kézzelfogható értéket hoznak létre, és magukban hordozzák új munkahelyek teremtésének lehetőségét. Az ipar ugyanakkor különösképpen megszenvedi a válság hatásait, és elengedhetetlen a lisszaboni stratégia keretén belüli, összehangolt európai válasz.

Nem szabad, hogy a jelenlegi válsághelyzet miatt Európa szem előtt tévessze az ipari ágazatai előtt álló hosszú távú kihívásokat: a globalizált piac szülte növekvő – és néha nem tisztességes – versenyt; az adottságok és az igények közötti ellentmondást, különösen a műszaki területen; a vállalkozó szellem hiányát; a túlzott bürokráciát; a nyersanyagellátás és az energiaforrások biztonságának fenyegetettségét; az éghajlatváltozásra adandó olyan megfelelő és nemzetközileg kiegyensúlyozott

válasz szükségességét, amely nem kockáztatja a versenyképességét stb.

Ebben a kontextusban az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság szerint meg kell teremteni az egyensúlyt a közösségi ipar versenyelőnyének megőrzése, a társadalmilag elfogadható változások szükségessége és a fenntarthatóság között, ezért a következő intézkedések elfogadását javasolja:

1. Valósítsanak meg olyan iparpolitikát, amely a belső piac megőrzésére és a versenyképesség javítására irányul egyrészt horizontális és ágazatspecifikus intézkedéseket egyaránt tartalmazó integrált megközelítéssel, másrészt pedig jobb jogalkotással és végrehajtással.
2. Fordítsanak külön figyelmet a kis- és középvállalkozásokra és azokra a vállalatokra, amelyek az értéklánc elején és közepén foglalnak helyet.
3. Mozdítsák elő az üzleti szolgáltatásokat, melyek fölött uniós szinten gyakran elsiklanak, hiszen ezzel javítható az ipar teljesítménye, a világpiacon pedig versenyelőnyre lehet szert tenni.
4. Ösztönözzék az innovációt közösségi finanszírozással, valamint a szellemi tulajdonról szóló megfelelő jogszabályok elfogadásával és végrehajtásával. A Tanácsnak a közösségi szabadalmat sürgősen el kellene fogadnia.

5. Mozdítsák elő a fenntartható fejlődés célkitűzéseit szem előtt tartó és az „ökoipart” ösztönző iparpolitikát. Az éghajlat védelmében folytatott politikáknak nem szabad felborítaniuk a fenntarthatóság három pillére és az európai ipar versenyelőnyének elengedhetetlen megtartása közötti egyensúlyt.
6. Biztosítsanak egyenlő versenyfeltételeket az európai ipar számára a globális piacon, például oly módon, hogy a kereskedelmi megállapodások megkötésekor nagyobb súlyt helyeznek a szociális és környezetvédelmi normákra.
7. Teremtsék meg a megfelelő feltételeket a kiemelkedő európai ipari projektek megvalósításához.
8. Ösztönözzék a vállalkozói szellemet és erősítsék a humántőkét oly módon, hogy az európai szakképzést az ipar igényeihez igazítsák, a képzett és fiatal szakembereket pedig elsősorban a tervezés és a technológia területére vonzzák.
9. Biztosítsák az energia- és nyersanyagellátást a piac és az árképzés átláthatóságával.
10. Ösztönözzék a „társadalmilag és gazdaságilag felelős régiók” létrejöttét, melyek biztosítanák a források összehangolt felhasználását az összes nagyobb ipari kezdeményezés számára egy adott homogén területen. ■

Kis- és középvállalkozások: a növekedés és foglalkoztatás motorjai

4

Az európai gazdaság és az európai szociális modell szívéét a kis- és középvállalkozások (kkv-k) alkotják: az Európai Unióban működő 23 millió kkv képviselte növekedési és munkahely-teremtési potenciál kiaknázása érdekében létfontosságú, hogy támogassuk őket.

A válságidőszakban a kkv-k és az egyéni vállalkozók különösen ki vannak téve a kockázatoknak, és gyakran olyan pénzügyi nehézségekkel kell szembenéznük, amelyek végzetesek is lehetnek.

Ettől eltekintve azonban pontosan a kkv-k azok, amelyekben a leginkább megvan a képesség az újjászületésre, arra, hogy a gazdasági nehézségekből vállalkozói lehetőségeket kovácsoljanak, hogy idejekorán át tudjanak állni, és hogy feltalálják magukat. Ezáltal ők a növekedés és a foglalkoztatás elsődleges forrásai.

Ezt szem előtt tartva az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak határozott meggyőződése, hogy a Tanácsnak, a Parlamentnek és az Európai Bizottságnak további erőfeszítéseket kell tennie a kkv-k támogatására, ezzel ösztönözve a vállalkozó szellemet az újbóli gazdasági fellendülés időszakában, mégpedig a következő intézkedések megvalósítása révén:

1. Az Európai Bizottságnak a lehető leghamarabb világos időkeretekkel ellátott úttervet kellene készítenie a *Small Business Act*

intézkedéscsomagban meghatározott egyedi kezdeményezések megvalósítására.

2. Az Európai Bizottság főigazgatóságainak összehangoltabban kellene a kkv-k érdekét szolgálniuk, többek közt a vállalatok európaiasításának támogatása által.
3. Konkrét intézkedések szükségesek a bürokrácia csökkentésére irányuló formális kötelezettségvállalások gyakorlati megvalósítására, mint például az „egyablakos” ügyfélszolgálatok létrehozása.
4. Azonnali hatállyal kötelezettséget kellene vállalni olyan európai eszközök létrehozására és megvalósítására, amelyek segítenek a kkv-k és az egyéni vállalkozók számára a tőkésítés, a hálózatépítés, a befektetés és az egész életen át tartó tanulás előmozdításában.
5. Feltétlenül ki kell alakítani egy következetes keretet a kkv-k számára, amelynek révén az európai gazdaságot átszövő alapelemeként a közösségi politikák középpontjába kerülhetnek.
6. Kedvezőbb működési környezetet kell teremteni a kiindulási és a köztes vállalatok (azaz a beszállítói láncban a kezdő és a köztes láncszemeket alkotó cégek) számára.

»»

7. További erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy javuljanak a kkv-knak, illetve a kiindulási és köztes vállalatoknak a 7. kutatási és fejlesztési keretprogramban, a kutatási, technológiafejlesztési és innovációs programokban és a Eurostars programban való részvételéhez szükséges feltételek.
8. A kkv-k, valamint a kiindulási és köztes vállalatok számára jobb hozzáférési lehetőséget kell biztosítani a finanszírozási lehetőségekhez. Ezzel összefüggésben meg

kell erősíteni a kkv-mikrohitelek európai referenciarendszerét, például

- megállapodások megkötése által az európai mikrohitelalap és külön-külön az egyes mikrohitel-intézmények között,
- uniós minősítési rendszerek kialakításával,
- a mikrohitel területén aktív szereplők és a mikrohitel-igénylők számára nyújtott képzés révén. ■

Kutatás és fejlesztés: a versenyképesség támogatása

A kutatás, technológiafejlesztés és innováció (KTFI) az európai versenyképesség egyik fő hajtóereje, és segít abban, hogy Európa globális szinten továbbra is élen járjon.

A versenyképesség nem mérhető pusztán a hagyományos, nemzeti GDP-n alapuló mutató alapján, mivel a gazdasági teljesítmény alapvető összetevőjének számító szociális, gazdasági és környezeti fenntarthatóságot is magában foglalja.

A fenntarthatóság nem cél, hanem állandó folyamat, amely biztosítja, hogy Európa továbbra is versenyképes maradjon az olyan KTFI-tevékenységekben való aktív részvétel révén, amelyek súlypontját három fontos dimenzió alkotja: az emberek, a profit és bolygónk.

Annak érdekében, hogy a kutatás és fejlesztés nagyobb mértékben járuljon hozzá a fenntartható európai versenyképességhez, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a következő ajánlásokkal fordul az európai intézményekhez:

1. Széles körű konszenzusra támaszkodva el kellene fogadni egy olyan, a GDP-nél pontosabb globális mutatót, amely magában foglalja a versenyképesség szociális, gazdasági és környezeti vetületeit is.
2. Az Európai Kutatási Térséget (ERA) tovább kellene erősíteni és ösztönözni az európai kutatási infrastruktúra folyamatos – a KTFI számára kidolgozott nemzeti és regionális úttervek révén történő – támogatásával.
3. Az európai kutatási partnerséget pénzügyi, fiskális és infrastrukturális intézkedésekkel folyamatosan támogatni kellene, illetve stratégiai jelentőségű nemzetközi szövetségek kiépítésére kellene ösztönözni.
4. Annak érdekében, hogy a kutatási célok tervezésekor ne korlátozzák a kutatók kreativitását, olyan alulról felfelé építkező (*bottom-up*) módszert kellene alkalmazni, amely figyelembe veszi a KTFI szereplőinek nézeteit is.
5. Holisztikus megközelítést kell alkalmazni a finanszírozás tekintetében, biztosítandó a KTFI-ben rejlő lehetőségek maximális kihasználását Európában.
6. Az oktatási intézményeknek fenntartható támogatást kell nyújtani annak érdekében, hogy tudatában legyenek a gazdaság KTFI-követelményeinek, és megfeleljenek ezeknek.
7. A vállalkozói szellemet és az európai innovációval szembeni nagyobb nyitottságot ösztönözni kellene a gazdaságban.
8. Olyan folyamatot kellene kezdeményezni, amelynek keretében folyamatosan értékelik és javítják a kutatók befogadásának feltételeit az Európai Kutatási Térségben, hogy ez megőrizhesse vonzóerejét a legjobb kutatók számára.

9. Különös figyelmet kell szentelni a kkv-k innovációs kapacitásának és a KTFI-hez nyújtott hozzájárulásuknak.
10. A kulcstechnológiák (az információs és kommunikációs technológiák – IKT-k)

esetében alkalmazott KTFI finanszírozását növelni kellene, tekintettel arra, hogy ezek a technológiák önmagukban is az egyéb területeken való innováció forrásainak számítanak. ■

Pénzügyi rendszer az európai szociális piacgazdaság megerősítésére

A világméretű pénzügyi válság következtében több billió, különböző pénzügyi termékekbe befektetett amerikai dollár semmisült meg. A pénzügyi rendszer megmentésére és stabilizálására az európai kormányok drasztikus intézkedéseket hoztak nemzeti és európai szinten. Eközben lehetőségeik határaiba ütköztek.

Az Európai Bizottság által létrehozott, Jacques de Larosiére vezetésével működő szakértői csoport által készített jelentés csupán részben mutatja be az okok és hatásaik összetettségét. Ezenkívül nem vizsgálja meg az összes lehetséges mentőintézkedést, valamint nem javasol megfelelő mértékű módosításokat ahhoz, hogy egyenlő feltételeket lehessen biztosítani a pénzügyi piac szereplői számára.

Ahhoz, hogy az európai politikai döntéshozók segítséget kapjanak a válság kezelésén túlmutatóan a pénzügyi piacok újjászervezésében és a pénzügyi intézményekbe vetett bizalom helyreállításában, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a következő intézkedéseket javasolja, amelyeket európai és tagállami gazdaságélénkítési tervekkel és további bizalomépítő intézkedésekkel kell kiegészíteni:

1. Hatékony és eredményes nemzetközi és európai banki szabályozást és felügyeleti struktúrákat kell létrehozni, amelyek biztosítják a pénzügyi piacok stabilitását és átláthatóságát a fogyasztók, a szabályozók, a befektetők és egyéb érdekeltek számára,

valamint egyértelműen meghatározzák a pénzügyi intézmények vezetőinek, a pénzügyi tanácsadóknak, a termékfejlesztőknek, a hitelminősítő intézeteknek és a pénzügyi piac más szereplőinek felelősségi körét a hosszú távú bizalom visszanyerése érdekében.

2. A rendszer keretében világosan meg kell határozni a szabályozói és felügyeleti felelősségi köröket nemzeti, európai és nemzetközi szinten, gondoskodni kell a hatóságok között szükséges együttműködést biztosító intézményekről, védelmet kell nyújtani a pénzügyi piacok szereplői részéről tapasztalható személyes meggazdagodási szándék és kollektív önzés ellen, az átláthatóság biztosításába be kell vonni a civil társadalom képviselői szerveit, valamint garantálni kell, hogy a bankszektor fő tevékenységére összpontosítson: arra, hogy a szükséges tőkét a reálgazdaság rendelkezésére bocsássa.
3. A pénzügyi szereplők profitra való törekvését olyan csatornába kell terelni, hogy az a reálgazdaság hasznára váljon. Európai eszközt kell létrehozni annak érdekében, hogy az európai megtakarításokat a termelést szolgáló beruházásokba irányítsuk.
4. Egyrészt előzetes ellenőrzést kell bevezetni, amely lehetővé teszi az új termékekben és szolgáltatásokban rejlő veszélyek

azonosítását, másrészt a szükséges hatáskörrel rendelkező, illetékes szervek révén folyamatos felügyeletet kell biztosítani.

5. Az új pénzügyi rendszernek elő kell segítenie a pénzügyi szolgáltatások egységes európai piacát a tagállami piacok jellegzetességeinek figyelembevételével, és kölcsönösségen alapuló vagy általános érdekű intézményeket kell támogatnia.
6. A szabályozási követelményeknek minden szereplőre vonatkozniuk kell. A fedezeti alapoknak, befektetési bankoknak, nemzeti vagyonalapoknak és más részvényalapoknak kötelezően nyilván kell tartaniuk az európai tőkepiacon végzett tevékenységüket. Gazdasági és stratégiai céljaikat, valamint a munkatársaik és menedzsmentjük felelősségi köreinek tisztázásával kapcsolatos eljárásaikat irányítási jelentésben kell közzétenniük. A vállalat tevékenységei és üzleti orientációja iránt személyes felelősséggel rendelkező vezetőknek személyesen elszámoltathatónak kell lenniük.
7. A mérlegeket illetően vissza kell állítani a teljesség és a gazdasági realizmus elvét (visszatérés a tényleges értékekhez). A bankoknak különösen eleget kell tenniük ezeknek a követelményeknek, a részesedésekkel kapcsolatban is, biztosítva, hogy a túlértékelt eszközök ne aknázzák alá a mérlegek hitelességét, valamint hogy vállalataiké és leányvállalataiké mellett a saját részesedésük is látható legyen. ■

Kohéziós politika: hozzájárulás a reálgazdasághoz

A jelenlegi válság tartós strukturális gyengeségekre mutatott rá az európai gazdaságban. E gyengeségek orvoslásához célirányos megközelítésre van szükség az Európai Unió kohéziós politikájában.

Az Európai Unió kohéziós politikája, amelyet a strukturális alapokból finanszíroznak – a 2007–2013-as programozási időszakban összesen 347 milliárd eurós összeggel, ami fejenként évente 100 eurót jelent – a reálgazdaságba fektet be. A kohéziós finanszírozás mintegy 70%-a a lisszaboni menetrend prioritásaira, a kutatás-fejlesztés támogatására, az infrastruktúrára, valamint a humántőke-potenciál fejlesztésére van elkülönítve.

Az Európai Bizottság gazdaságmegújító programja előírnyozza a strukturális alapokból támogatásban részesülő projektek felgyorsítását és a szóban forgó alapok forrásainak a válság következményeként fellépő szükségletek alapján történő elosztását. A projektek növekvő előfinanszírozása és a nagy projektek esetén a gyorsabb visszatérítések az Európai Bizottság nézete szerint hozzájárulnak majd ahhoz, hogy a recesszió e kritikus időszakában beinduljon a gazdaság motorja.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság teljes mértékben támogatja az Európai Bizottság

által a kohéziós politika és a strukturális alapok területén javasolt konkrét tevékenységeket. Úgy véli, hogy a rendelkezésre álló források proaktív, összehangolt és hatékony európai, országos és regionális szintű felhasználása hozzásegítheti Európát ahhoz, hogy megerősödjön emelkedjen ki a gazdasági válságból, ezért a következő intézkedések elfogadását ajánlja:

1. A strukturális alapok fő szerepe ezentúl is az kell, hogy legyen, hogy hozzájárulnak Európa régióinak nagyobb mértékű konvergenciájához és ahhoz, hogy a nemrég csatlakozott tagállamokban kiépüljön a szükséges infrastruktúra, mindeközben – az Európai Bizottság egyes szolgálatai közötti jobb koordináció révén – figyelembe véve a lisszaboni menetrend prioritásait is.
2. A közösségi jogalkotást és gyakorlatokat egyszerűsíteni kell és a reális igényekhez kell igazítani. Alapvetően fontos a strukturális alapok jobb kezelése és a regionális politika hatékonyabb irányítása. Mind az Európai Bizottságnak, mind pedig a tagállamoknak el kell fogadniuk, hogy a szervezett civil társadalom és a magánszektor, mindenekelőtt a szociális gazdaság szervezetei, aktív szerepet játszanak a projektek meghatározásában és végrehajtásában.

3. Az Európai Bizottságnak konkrét javaslatokat kell kidolgoznia a regionális politikai projektek előfinanszírozásával kapcsolatos problémák orvoslására (túlzottan hosszú fizetési időszakok, a javasolt projektek fenntarthatósága, de minimis szabályok).
4. Az Európai Unió kohéziós politikája nem korlátozódhat pusztán pénzügyi programokra.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság mindenképpen amellett áll ki, hogy a jelenlegi programok végrehajtásával párhuzamosan legyen egy olyan, jövőcentrikus európai kohéziós politika is, amely megkülönböztetett figyelmet fordít a városokra, a nagy kiterjedésű városiasodott térségekre és a nagyvárosi területekre. ■

Egy új európai szociális cselekvési program felé

Nem szabad, hogy a gazdasági válságból szociális válság alakuljon ki. Bár az európai szociális modell lehetővé teszi, hogy csökkentsük a válságnak az európai polgárok által érzékelt hatásait, a kritikus világgazdasági helyzetet az Európai Uniónak arra kell kihasználnia, hogy megerősítse szociálpolitikai célkitűzéseit és törekvéseit.

Ahhoz, hogy a polgároknak újból bizalmuk legyen az egységes és szolidáris Európában, az európai intézményeknek új szociális cselekvési programot kell kidolgozniuk, amely reagál a polgárok igényeire, megfelel a globalizáció kihívásainak és az egymást erősítő szolidaritáson, a munkavállalók tiszteletén, az alapvető szociális normákon, valamint a gazdasági versenyképéségen alapul. Minden, a Szerződések által biztosított eszközt – a jogalkotási folyamatot, a nyitott koordinációs módszert, a polgári kezdeményezéseket magában foglaló szociális és civil párbeszédet – hatékonyan kell felhasználni ahhoz, hogy egy jóval 2010 utánra is tervező programot alakítsunk ki.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság azt javasolja, hogy ez az új európai cselekvési program az alábbi pontokra összpontosítson:

1. A Lisszaboni Szerződés új szociális célkitűzései, azaz a „teljes foglalkoztatás és a társadalmi haladás”.
2. Az európai szociális modell témájában tartott második európai tanácsi ülés (*Hampton Court 2*), valamint a társadalmi valóságot tárgyaló, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság által támogatott „polgári csúcstalálkozó” tervbe vétele.
3. Az Európai Unió Alapjogi Chartájában meghatározott szociális jogok garantálása.
4. A szociális partnerek és a civil társadalom hozzájárulása a program kialakításához.
5. A szociális védelem terén teljesítménycélokat meghatározó szociális fenntarthatósági charta elfogadása.
6. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) egyezményeinek ratifikálása és végrehajtása.
7. Modern munkaerő-piaci politika kialakítása és végrehajtása, amely szociális partnerségek és tudásfejlesztés révén lehetővé teszi a változások előrejelzését.
8. A magas színvonalú, tisztességesen megfizetett és mobilitást lehetővé tevő foglalkoztatást támogató szociális rendszerek bevezetése.
9. Jövőbe tekintő jogszabályi keret létrehozása, amely lehetővé teszi egyes előkészületben lévő jogszabályok elfogadását és/vagy a hatályos jogszabályok továbbfejlesztését, a mentességek megszüntetését, az új vállalkozási formák és új munkahelyi kockázatok megjelenésének előrejelzését. >>

10. A szociális partnerek és a szervezett civil társadalom bevonása a közösségi szociális jogszabályok átültetésébe, végrehajtásába és értékelésébe.
11. A szociális területre vonatkozó közösségi keretjogszabályokat kiegészítő társ- és önszabályozás, a megállapodások, az önkéntes magatartási kódexek és normák figyelembe vétele a vállalatok társadalmi felelősségvállalása elveinek megfelelően.
12. Stabil jogi keret kialakítása a kollektív transznacionális megállapodások elősegítése érdekében.
13. A részvételi demokrácia megerősítése, valamint a szociális és civil párbeszéd elmélyítése a Lisszaboni Szerződés által biztosított lehetőségek alapján.
14. A polgári kezdeményezési jog, mint a polgárközelibb szociális Európa előmozdításának további eszköze.
15. A Lisszaboni Szerződés által biztosított – a tagállamoknak a szociálpolitika terén gyorsabb ütemű, nagyobb előrelépést lehetővé tevő – megerősített együttműködésből adódó lehetőségek megvizsgálása.
16. A nyitott koordináció módszerének továbbfejlesztése mennyiségi és minőségi célokkal, jobb szociális mutatókkal és a helyi szinten érintett szociális szereplők részvételével. ■

Revitalizált európai szociális menetrend

Az Európai Bizottság megújított szociális menetrendje politikai prioritásokat, valamint átfogó és többdimenziós, konkrét intézkedéseket tartalmaz az elkövetkezendő évekre. Ezek számos területet lefednek a foglalkoztatáspolitikától az oktatáson, az egészségen és a bevándorláson át a kultúrák közötti párbeszédig.

A menetrendet 2008 nyara előtt fogadták el, és a súlyos globális pénzügyi és gazdasági válság fényében elengedhetetlen, hogy az Európai Unió egy olyan Európát támogasson, amely az egymást kölcsönösen erősítő szolidaritás, a gazdasági versenyképesség és a munkavállalók tiszteletben tartása által fémjelzett alapokra épül. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság ezért egy valódi szociálpolitikai cselekvési program elfogadását és a szociális menetrend megújítását kéri az alábbi intézkedések alapján:

1. Aktív lépések a szegénység, a diszkrimináció és a társadalmi kirekesztettség felszámolására; például teljesítménycélok meghatározása a jólét területén, a határokon átnyúló betegjogok figyelembevételére, illetve a generációk közötti szolidaritás ösztönzése.
2. Egyértelműen biztosítani kell a mobilitás lehetőségét mindenki számára, és világossá kell tenni, hogy sem a gazdasági szabadság, sem a versenyszabályok nem élvezhetnek elsőbbséget az alapvető szociális jogokkal szemben. Amennyiben szükséges, politikai és jogalkotási intézkedéseket kell hozni,

hogy lehetetlenné váljon az elidegeníthetetlen alapjogok bármiféle megsértése. Meg kell szüntetni minden, az Európai Bíróságnak a szolgáltatásnyújtás szabadságával és a munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatos ítéletei nyomán esetlegesen kialakult bizonytalanságot.

3. A nemek egyenlőségét alapvető elvnek kell tekinteni az Európai Unió növekedési, foglalkoztatási és szociális kohéziós célkitűzésének eléréséhez, és konkrét intézkedéseket kell elfogadni a férfiak és nők közötti bérkülönbségek megszüntetése érdekében.
4. Meg kell szigorítani a nyitott koordinációs módszert, különösen a minőségi és mennyiségi mutatók fokozottabb alkalmazása által.
5. A szociális partnerek közötti kapcsolatrendszert uniós és nemzeti szinten is meg kell erősíteni: biztosítani kell az európai szociális partnerekkel való megfelelő konzultációt az Európai Közösséget létrehozó szerződés 138. cikkének keretében a közös hosszú távú munkaprogramjaik végrehajtásának biztosítására, és egy szilárd jogi kereten belül ösztönözni kell a kollektív transznacionális megállapodásokat.
6. Támogatni kell a tagállamokat a rugalmas biztonság közös elveinek a szociális partnerekkel szoros együttműködésben történő

elfogadásában, harmonizációjában és ellenőrzésében. Létre kell hozni a kollektív tárgyalás stabil jogi kereteit annak érdekében, hogy megszilárduljon a szociális párbeszéd szerepe a rugalmas biztonságról szóló vitában.

7. Az oktatást és a képzést át kell alakítani a foglalkoztathatóság javítása érdekében, megoldást kell találni a szakképzett munkaerő munkaerő-piaci hiányára, biztosítani kell

a képzési kereslet és kínálat illeszkedését, illetve lehetővé kell tenni az egész életen át tartó tanuláshoz való jobb hozzáférést minden társadalmi és korcsoport számára.

8. Nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani a munkahelyi innovációnak és az új típusú szaktudásnak, valamint támogatni kell az átláthatóságot és az egyszerűséget a szakképzettség elismerése tekintetében. ■

A társadalmi kirekesztés elleni küzdelem

Minden hatodik európai polgár a szegénységi küszöb alatt él. A gazdasági válság idején egyre súlyosabb mértékben jelentkező társadalmi kirekesztés – ami a szegénység oka vagy következménye is lehet – mind az európai, mind a tagállami döntéshozókat komoly kihívás elé állítja, és ezzel csak úgy lehet szembenézni, ha a társadalmi és gazdasági szereplők összefognak.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye szerint a társadalmi kirekesztés elleni eredményesebb küzdelem érdekében az Európai Unió szintjén elengedhetetlenek az alábbi intézkedések:

1. A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve (2010) rendkívül fontos kezdeményezés, de a válság következményeinek sikeresebb kezelésére több pénzügyi eszközt kell rendelkezésre bocsátani.
2. A szociális partnereknek és egyéb érintett feleknek tevékenyebb szerepet kell játszaniuk a társadalmi befogadásra irányuló nemzeti cselekvési tervek előkészítésében.
3. Az aktív befogadással kapcsolatos „társadalmi kísérletek” módszerét kellene alkalmazni az olyan személyek esetében, akikhez nem érnek el a hagyományos támogatási mechanizmusok, az Európai Bizottságnak pedig európai hálózatot kellene kiépítenie a szóban forgó módszer megvalósításának figyelemmel kísérésére.
4. Az Európai Szociális Alapnak több támogatást kellene biztosítania a hátrányos helyzetűeket célzó foglalkoztatási és képzési projekteket elindító társadalmi szereplők részére.
5. Kötelező biztonsági hálókra lenne szükség, melyek minimális szociális normákat, köztük minimumjövedelmet és méltányos nyugdíjat nyújtanak a rászorulóknak, egyben hozzáférést biztosítanak a pénzügyi szolgáltatásokhoz és a színvonalas egészségügyi és szociális ellátáshoz.
6. Az Európai Unió foglalkoztatási iránymutatásaiba olyan hathatós intézkedéseket kellene beépíteni, amelyek segítenek felvenni a küzdelmet a nők munkaerőpiachoz való hozzáféréseinek akadályai és a nemek közötti örökös bérszakadék ellen, mely tényezők csökkentik a nők szociális védelmét és nyugdíjellátását.
7. A társadalmi kirekesztés elleni küzdelemmel kapcsolatos összes intézkedésnek kiemelt helyen kell foglalkoznia a gyermekeket sújtó szegénységgel, a korai iskolaelhagyással és az iskoláról munkára való, esetenként nehézkes átállással.
8. Különleges, az időseknek nyújtott szolgáltatásokat támogató alapot kellene létrehozni,

amely segít ennek a korosztálynak abban, hogy megfelelő elfoglaltságot, például munkát, önkéntes munkát, egész életen át tartó tanulási lehetőséget vagy egyéb társadalmi tevékenységeket találjon.

9. Jóváhagyott befogadási mutatók, megbízható statisztikai adatok és mérhető foglalkoztatási célok alapján értékelni kellene a fogyatékkal élők alapvető szociális jogainak tiszteletben tartását. Az Európai Unió strukturális alapjainak rendelkezéseiben megfogalmazott, a fogyatékkal élők szükségleteinek való megfelelésről szóló záradék olyan eszköz, melyet jobban ki kellene aknázni. A nemzeti szervezeteket szorosabban be kellene vonni a fogyatékkal élők oktatáshoz/képzéshez való

hozzáféréseinek javításába és a munkahelyek hozzáférhetőbbé tételébe.

10. Az európai intézményeknek a romákkal kapcsolatosan hatékony intézkedési jogalapot, valamint koherens stratégiát kellene elfogadniuk, amely olyan intézményesített platformot is magában foglal, amely segít a romák befogadására irányuló európai politikák kidolgozásában.
11. Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 13. cikkében foglalt követelményeknek való teljes mértékű megfelelés érdekében sürgősen el kellene fogadni egy irányelvet a megkülönböztetés valamennyi formája és a többszörös megkülönböztetés elleni fellépésről. ■

Harmadik országok állampolgárainak integrációját célzó politikák támogatása

Az integráció kétirányú folyamat, amely a harmadik országok állampolgárainak, valamint a befogadó ország társadalmának jogain és kötelezettségein alapul. Az integrációs politikáknak a bevándorlókhoz és a befogadó társadalomhoz egyaránt szólniuk kell, hogy olyan társadalom alakuljon ki, amelyben az ugyanolyan jogokkal és köteleességekkel bíró valamennyi polgár magáénak vallja a demokratikus, nyitott és pluralista társadalom értékeit.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hangsúlyozza, hogy a bevándorlás gazdagítja Európa gazdasági és kulturális fejlődését.

A foglalkoztatás az integrációs folyamat alapvető eleme. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság egyetért azzal, hogy legális csatornákat nyissanak a munkavégzés céljából történő migráció számára, továbbá támogatja a gyakran kizsákmányolás áldozataivá váló illegális bevándorlók foglalkoztatása elleni küzdelem politikáját, de úgy véli, hogy az illegális munka ellen nem lehet úgy küzdeni, hogy kizárólag a munkaadókra szabnak ki büntetéseket.

A harmadik országok állampolgárai kulturális, társadalmi és gazdasági integrációjának javítása érdekében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a következő intézkedéseket javasolja az uniós intézményeknek:

1. A „polgári integráció” támogatása, amely egyrészt azon az elven alapul, hogy a bevándorlók jogait és kötelességeit összhangba kell hozni a lakosság többi részének jogaival és kötelességeivel, másrészt a polgárság alapvető fogalmára épül.
2. Az európai integrációs fórum aktív működésének, valamint az integrációs politikák kidolgozásába és értékelésébe történő tényleges bevonásának biztosítása.
3. Az integrációs politikák kidolgozása során konzultálás a bevándorlók érdekeit védő egyesületekkel, valamint bevonásuk ezen a területen megvalósított programokba.
4. Megfelelő mértékű források biztosítása az integrációra, továbbá a helyi és regionális önkormányzatok támogatása abból a célból, hogy aktívak legyenek ezen a területen.
5. A szociális partnerek és az NGO-k által a társadalmi integrációt, valamint a rasszizmus, az idegengyűlölet és a megkülönböztetés bármilyen formája elleni küzdelmet elősegítő eljárások ösztönzésére tett új kötelezettségvállalások támogatása.
6. A nyitott koordinációs módszer integrációs politikákban történő teljes körű alkalmazásának biztosítása.
7. A szociális szereplők támogatása olyan foglalkoztatási és szakképzési projektek megvalósításával kapcsolatban, amelyek lényege a bevándorlók részvételen

alapuló integrációja és amelyekben – az egyenlőség elvének alapján – a projektek kedvezményezettjei is részt vennének.

8. A szakszervezetek és a munkáltatói szervezetek bevonása a hatóságok feketemunka elleni lépéseibe.
9. Európai szintű vita kezdeményezése legalizálási intézkedések kidolgozásának lehetőségéről, elhárítva ugyanakkor annak kockázatát, hogy a jogszerűtlen bevándorlással meg lehessen kerülni a legális bevándorlást.
10. A feketemunka által leginkább érintett ágazatokban lehetőségek teremtése a legális bevándorlás számára, egy olyan tájékoztató és nevelő kampány támogatásával, amely felhívja a figyelmet a bejelentetlen munka következményeire. ■

Az alapvető jogok tiszteletben tartása

A valóban a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló európai térség megteremtéséhez a demokratikus értékek védelme érdekében megfelelő egyensúlyra van szükség a három összetevő között. Az eddig elfogadott jogszabályok esetében ez nem valósult meg kellőképpen. Az Európai Uniónak a Lisszaboni Szerződéshez csatolt Alapjogi Chartája az európai modell egyik sarokköve, és az európai szinten meghozott összes politikának és határozatnak összhangban kell lennie vele.

A bevándorlással kapcsolatos politikákra és jogszabályokra különösen igaz, hogy teljes mértékben tiszteletben kell tartaniuk mindenki alapvető jogait, illetve az egyenlő bánásmód és a diszkriminációmentesség elveit.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság továbbá hangsúlyozni kívánja az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő és a Lisszaboni Szerződéshez csatolt jegyzőkönyvben meghatározott általános érdekű szolgáltatások jelentőségét is.

Ezért annak érdekében, hogy javuljon az alapvető jogok tiszteletben tartása e két, különösen a gazdasági és szociális tevékenységeket érintő területen, bizottságunk az alábbi intézkedéseket ajánlja az európai intézményeknek:

1. Biztosítsák a szervezett civil társadalom nagyobb arányú képviseletét az új Európai Alapjogi Ügynökség igazgatótanácsának és fórumának irányításában.
2. Terjesszék ki az uniós állampolgárságot olyan harmadik országokból származó személyekre, akik tartósan élnek valamelyik európai uniós tagország területén.
3. A közös bevándorláspolitikát vezérlő tíz közös elvet tartalmazó jegyzéket egészítsék ki két új elvvel: a jogok és alapvető szabadságjogok, illetve a jogállamiság tiszteletben tartásával.
4. Minél előbb fogadják el azt a horizontális irányelvet, amely közös jogokat fektet le a valamely tagállamban jogszerűen tartózkodó, harmadik országokból származó munkavállalókra vonatkozóan.
5. A Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően ratifikálják a migráns munkavállalók védelméről szóló ENSZ-egyezményt.
6. A Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően fogadjanak el proaktív megközelítést az olyan, bevándorlással kapcsolatos kezdeményezésekre való felkészülés érdekében, amelyek az új Szerződés alapján a rendes jogalkotási eljárás körébe tartoznak, és gondoskodjanak arról, hogy ezek a kezdeményezések teljes mértékben tiszteletben tartsák az emberi jogokat és alapvető szabadságjogokat, az Európai Unió Alapjogi Chartájával összhangban.
7. Dolgozzanak ki közösségi kezdeményezést az általános érdekű szolgáltatásokra

vonatkozó iránymutatások meghatározásáról szóló érdemi vita indítására, mivel ezek a szolgáltatások a globalizáció kontextusában fontosak az Európai Unió társadalmi és területi kohéziója szempontjából,

és mivel a Lisszaboni Szerződés célul tűzi ki az egyetemes hozzáférés és a felhasználók jogainak előmozdítását. ■

Megújulás a fenntartható fejlődés révén

A környezeti, szociális és gazdasági szempontok hármass pillérére épülő fenntartható fejlődésnek az európai megújulás és fellendülés középpontjában kell állnia, valóban irányt mutatva a jövőbeli politikák számára. Az Európa fellendülését célzó tervet egy fenntartható új megállapodás (New Deal) formájában kellene kidolgozni, mint olyan hatékony eszközt, amely ösztönzi a fenntartható fejlődést. Fontos, hogy az Európai Unió minden rendelkezésére álló eszközt igénybe vegyen az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákon, az energiahatékonyságon és az ésszerű nyersanyag-felhasználáson alapuló növekedés ösztönzéséhez, valamint a fenntartható fogyasztás és termelés előmozdításához.

Komoly zavarokhoz vezet, ha a GDP növekedésének célját állítjuk a politika középpontjába. A növekedés nem mérhető csupán menynyiségi mutatókkal. Számos olyan, a polgárok jólétében alapvető szerepet játszó társadalmi és környezeti tényező is van, amely nem része a GDP-nek, mivel a szóban forgó árukkal és szolgáltatásokkal nem kereskednek a piacon. Alternatív mutatók kidolgozására van szükség, amelyek jobban mérik a fenntartható fejlődés terén elért haladást.

Annak érdekében, hogy a fenntartható fejlődés szempontjainak figyelembevételével újrakon-

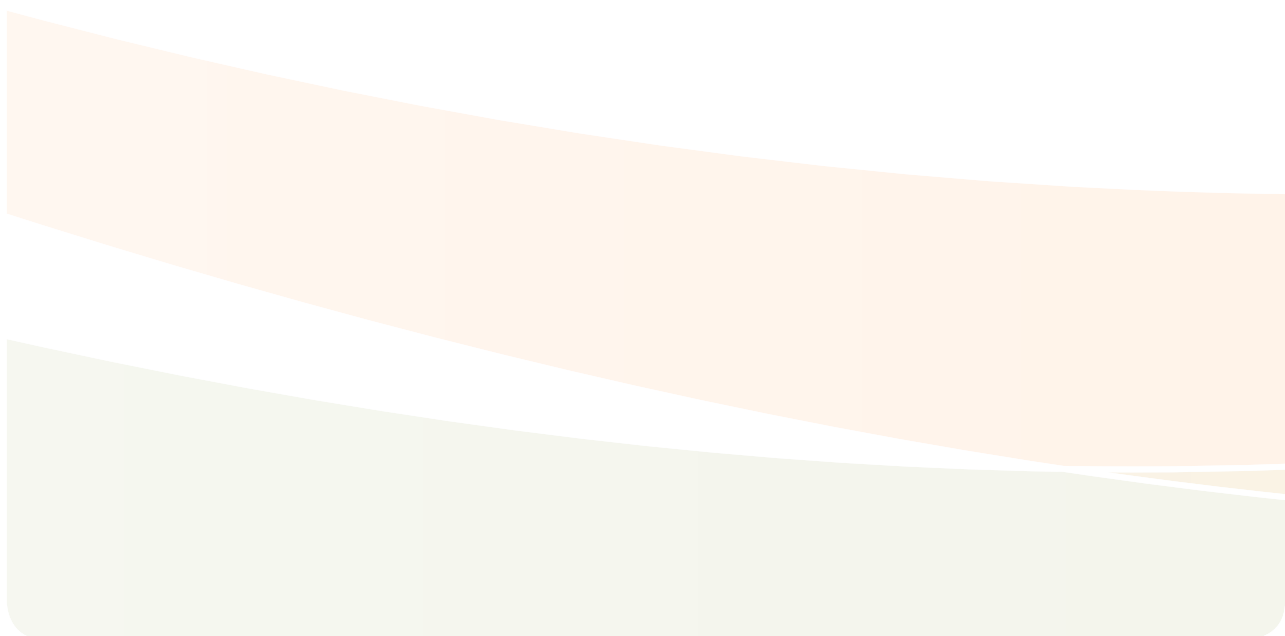
dolhassuk a gazdasági jólét fogalmát, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a következő intézkedések elfogadását javasolja:

1. A fenntartható fejlődés legyen valamennyi európai gazdasági, szociális és környezetvédelmi politika egységes, átfogó célja. Az Európai Unió 2010-ben olyan egységes, átfogó európai stratégiát fogadjon el a fenntartható fejlődés ösztönzésére, amely a jelenlegi három stratégia, azaz a lisszaboni, a fenntartható fejlődési, valamint az energia- és éghajlat-változási stratégiák legfontosabb elemeit is magában foglalja.
2. Az Európai Unió költségvetését a fenntarthatóság kontextusában felül kellene vizsgálni. A közkiadások esetében figyelembe kell venni a gazdasági, szociális és környezeti szempontokat, és a jövőbeli generációk jogaira ugyanolyan súlyt kell fektetni, mint a mostani generációk jogaira.
3. Új mutatókat kell kidolgozni a polgárok jóléte és a fenntartható fejlődés terén elért haladás mérésére, és használatukat egyre inkább előnyben kellene részesíteni a GDP-vel szemben a célok és szakpolitikák meghatározásakor.
4. Külkapcsolati politikájának részeként az Európai Uniónak a fenntartható fejlődés

illetően hasonló megközelítés mellett kellene síkra szállnia a világ más részeiben is, az egyenlő fejlődési feltételek biztosítása és az ipari versenyképesség fenntartása érdekében.

5. A 7. kutatási keretprogramnak a fenntarthatóság olyan fő területeire kellene összpontosítania, mint a környezeti technológiák és a tiszta energia. ■

Fenntartható gazdálkodás természeti kincseinkkel

Természeti tőkénk részeként a természeti erőforrások a gazdaság gerincét képezik. Jólétünk, jövőnk és gazdaságunk virágzása a természet által rendelkezésünkre bocsátott erőforrásokkal való kíméletes és felelősségteljes bánásmódtól függ.

Az utóbbi huszonöt évben a világgazdaság növekedése megduplázódott, miközben a számunkra élelmiszert, vizet, energiát és tiszta levegőt biztosító ökoszisztéma 60%-a leromlott, vagy pedig hasznosítása nem fenntartható módon történt.

A biológiai sokféleség megőrzése kulcsfontosságú feladat, nem csupán erkölcsi, hanem gazdasági szempontból is. Az ökoszisztéma-szolgáltatások hanyatlásából adódó gazdasági veszteségeket már ma is több százmilliárd euróra becsülik.

Az Európai Unió által biztosított pénzügyi eszközöknek hajtóerőként kellene szolgálniuk a természeti erőforrások fenntartható kezeléséhez. Az előnyben részesített eljárásoktól függően a mezőgazdaság jótékony vagy káros hatást gyakorolhat a biológiai sokféleségre. A közös halászati politikának ugyancsak a biológiai sokféleség megőrzésének eszközéül kellene szolgálnia, az ökoszisztémákat, és nem csupán az egyes fajokat a középpontba helyező gazdálkodás irányába haladva.

Annak érdekében, hogy az Európai Unió politikái hozzájáruljanak természeti erőforrásaink

fenntartható kezeléséhez, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a következő intézkedések elfogadását javasolja:

1. Határozottabb fellépés a készletek hatékony kiaknázása érdekében, nem csupán az energia, de a nyersanyagok és a vízkészletek vonatkozásában is, amelynek során mindenekelőtt a hatályos jogszabályok végrehajtását kell biztosítani a biológiai sokféleség, a víz- és hulladékgazdálkodás területén.
2. A hatályos jogszabályok hatékony végrehajtása a biológiai sokféleség védelme érdekében.
3. A közös mezőgazdasági és halászati politikának a természeti erőforrások védelmét biztosító kidolgozása és végrehajtása.
4. A talajok védelmére vonatkozó keretirányelv elfogadásának útjában álló akadályok felszámolása Európában.
5. A vízhiány kérdésének figyelembevétele és a vízpazarlás megelőzésének érdekében történő intézkedések előirányzása a vízről szóló keretirányelv felülvizsgálata során.
6. Az Európában és a világ egyéb részein található erdők szerepének fokozott figyelembevétele, mivel az erdők a biológiai sokféleség paradicsomai, szén-dioxid-tárolók, a bioenergia forrásai, az elsvatagosodás megelőzésének eszközei és egyúttal építőanyag-források is. ■

Határozott lépések az éghajlatváltozással kapcsolatban

Az éghajlatváltozás napjaink egyik legnagyobb globális kihívása. Ahhoz, hogy eséllyel bírközzünk meg vele, minden szinten szilárd politikai elköteleződésre és elszánt társadalmi elkötelezettségre van szükség.

Ahhoz, hogy bolygónkon az iparosodás előtti szinthez képest ne emelkedjen 2°C-nál többel a hőmérséklet, jelentős mértékben csökkenteni kell az üvegházhatású gázok világszintű kibocsátását. Az 1990-es szintekhez képest a fejlett országok kibocsátásának 2020-ig 25–40%-kal, az évszázad közepéig pedig 60–80%-kal kell csökkennie. Ehhez forradalmi változásra van szükség életvitelünkben, illetve termelési és fogyasztási szokásainkat illetően. A kötelezettségvállalás teljesítése érdekében közös erőfeszítésre van szükség az üvegházhatásúgáz-kibocsátók részéről, akik az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében 2009 decemberében ülnek majd össze Koppenhágában. Európának hiteles intézkedéseket kell végrehajtania az Unió területén, és fel kell készülnie a 2020-ig elérendő 30%-os csökkentésre, amit bizonyos feltételekhez kötve ajánlott fel.

Az elengedhetetlen gazdasági átállás lehetőségeket rejt magában, de jelentős kihívásokkal is jár: a „zöld” technológiák több millió európai munkahelyet képesek teremteni Európában, ugyanakkor a nagy szénigényű iparágaknak

drasztikusan csökkenteniük kell majd kibocsátásukat. Az átállás érdekében minden szereplőnek hozzá kell járulnia az átlátható gazdasági kormányzáshoz, amely feltárja a különböző politikai intézkedések és technológiák összes költségét és hasznát.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság arra kéri az európai intézményeket, hogy határozottan kötelezzék el magukat az éghajlatváltozás elleni küzdelem mellett, többek között az alábbi javaslatok megvalósítása által:

1. 2009 decemberében érjenek el olyan ambiciózus Kiotó utáni egyezményt Koppenhágában, amelynek keretében – a közös, de differenciált felelősségi körök elvének megfelelően – a jelentős kibocsátók komoly kötelezettségvállalásokat tesznek. Ezáltal lehetővé válik a kibocsátások általános csökkentése az európai iparágak versenyképességének megőrzése mellett.
2. Minél előbb fogadjanak el további jogszabályokat az európai uniós kibocsátás-viszszorozási célok megvalósításához, szem előtt tartva – a koppenhágai megállapodás megkötése esetén – a 2020-ig előirányzott 30%-os csökkentési célkitűzést, és az összes érintett iparágat bevonva a kibocsátáskereskedelmi rendszerbe.

3. Biztosítsák, hogy az európai uniós alapok felhasználása figyelembe vegye az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátás irányába mutató fejlődéssel kapcsolatos célkitűzéseket, ideértve a munkaerőnek az ezen a területen való kvalifikált munkahelyekre történő kiképzését is.
4. Kezeljék költséghatékony módon a környezetvédelmi kérdéseket azáltal, hogy a külső költségeket – köztük a szociális költségeket – energiafajtától függetlenül beépítik az energia árába, és szem előtt tartják a globális versenyképesség iránti igényt. Az egymás konkurenseinek számító energetikai technológiákat teljes életciklusukra számított költségeik és hasznosságuk alapján kell értékelni.
5. Az éghajlatváltozás féken tartására irányuló erőfeszítéseket ki kell egészíteni az éghajlatváltozás már ismert következményeihez való alkalmazkodással kapcsolatos erőfeszítésekkel: viharok, aszályok és áradások előrejelzése és kezelése, az élelmiszertermelés hozzáigazítása a megváltozott éghajlati körülményekhez, migrációs hullámok és új betegségek előrejelzése. ■

Legyen az energiabiztonság valódi közös cél

Az Európai Unió energiaszükségletének 50%-át importból szerzi be, és ha nem cselekszünk, ez az arány 2020 és 2030 között 70%-ra emelkedik. Az Ukrajna és Oroszország közötti második gázválság egyértelmű jelzés arra, hogy ideje elindulni a valódi európai energiabiztonsági politikához vezető úton.

Az energiaellátás biztonsága nemcsak azt jelenti, hogy ténylegesen rendelkezésre áll az energia, hanem azt is, hogy elfogadható áron hozzáférhető a társadalom számára. Az energiával és éghajlatváltozással kapcsolatos válságból a világgazdaság csak úgy találhat kiutat, ha mielőbb átalakítja az energiarendszert, és ily módon csökkenti a fosszilis tüzelőanyagoktól való, jelenleg túlságosan nagy mértékű függőséget. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó gazdaságra való átalálás során ezért alapvetően fontos, hogy az Európai Unió külpolitikájába egy aktív és felelős energia- és éghajlatvédelmi politika is beépüljön.

Figyelembe véve az említett globális kérdéseket, valamint az energiaszolgáltatók és fogyasztók közötti kölcsönös függést, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy véli, hogy a tagállamoknak és a többi érintett félnek az alábbi ajánlásokból kiindulva, közösen kellene fellépniük az Európai Unió energiabiztonságának megerősítése érdekében:

1. Pontos menetrendet kell készíteni nagyszabású energia-infrastrukturális beruházásokhoz, amelyek célja az európai energiahálózat alkalmassá tétele a kisebb, decentralizált megújulóenergia-források betáplálására, és hogy Európa-szerte lehetővé váljon az energiaellátási szolidaritás, következésképpen az Európai Unióban néhány éven belül megálljon az olaj iránti kereslet növekedése.
2. Gondosan meg kell vizsgálni az atomenergiával kapcsolatos lehetőségeket és kockázatokat.
3. Tovább kell fejleszteni és következetesen alkalmazni kell a választott technológiák fenntartható fejlődésre gyakorolt hatásával foglalkozó értékeléseket, különösen ami a bioüzemanyagok ökológiai életciklusra gyakorolt hatását illeti. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy véli, hogy a dízel vagy a benzin agroüzemanyaggal történő részleges helyettesítése egyike a legkevésbé hatékony és legdrágább éghajlatvédelmi intézkedéseknek, és a pénzügyi eszközök rendkívül helytelen elosztását eredményezi.
4. A külső energiapolitika terén szoros európai szintű együttműködésre van szükség: szolidaritást kell mutatni, és fel kell lépni az ellen, hogy az energiát fegyvernek használják a nemzetközi viszályokban.

5. A nem uniós országokkal folytatott szerződésalkötési tárgyalások során meg kell követelni, hogy az érintett országok tartsák be a kölcsönösségre, az egyenlő bánásmódra, valamint a beruházások átláthatóságára és védelmére vonatkozó szabályokat.
6. Meg kell hallgatni a civil társadalom képviselőinek véleményét a külső energiastratégiáról, és aktívan be kell őket vonni ennek meghatározásába.
7. Biztosítani kell az észak–déli és kelet–nyugati elektromos hálózatok, illetve gázvezeték-hálózatok nemzetközi összekapcsolását, és támogatni kell az ellátási források Európai Unión kívülre történő diverzifikációjára irányuló projekteket.
8. Az európai energiaellátási hálózat átállását válságmegelőző intézkedésekkel – például korai előrejelzési rendszerekkel, információcserével és készletezéssel vagy helyettes energiaforrások alkalmazásával – kell kiegészíteni. ■

Az energiahatékonyság lehetőségeinek kiaknázása

Az energiahatékonyság és az energia-megtakarítás a leghatékonyabb eszköz ahhoz, hogy elérjük az Európai Unió éghajlatváltozásról és energiáról szóló csomagjában elfogadott célkitűzéseket, vagyis az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 20%-os csökkentését (az 1990-es szinthez képest) 2020-ra, illetve ugyanerre az évre az Európai Unió energiafelhasználásának (a 2020-ra vonatkozó előrejelzésekhez képest) 20%-kal történő, nem kötelező érvényű csökkentését.

Amellett, hogy támogatja a fenti cél elérését, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság új, külön célok kitűzését is javasolja a különböző termék- és szolgáltatástípusok számára, különös tekintettel azokra, amelyek jelentős súlyt képviselnek a belső piacon. A tagállamok – néhány kivételtől eltekintve – nem túl határozottan kötelezték el magukat a célok elérése mellett, különösen a jelentős energiafogyasztású ágazatokban: az egyéni közlekedésben és az építőiparban. Emiatt a polgárok kötelezettségvállalása még inkább nélkülözhetetlen. Mivel pedig az ő döntéseiket gyakran a költségek irányítják ezeken a területeken, nagyon fontos, hogy gazdasági ösztönzőkkel és megfelelő tájékoztatással támogassuk döntésüket.

Az energiahatékonyság lehetőségeinek teljes mértékű kihasználása érdekében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az alábbi intézkedéseket javasolja:

1. Elemezni kell az egyes termék- és szolgáltatástípusokhoz kapcsolódó konkrét energiahatékonysági célok megvalósíthatóságát.
2. Biztosítani kell, hogy az energiahatékonyság terén tett kezdeményezések konkrétak és megvalósíthatóak legyenek, és ellenőrzés alatt kell tartani a gyakorlati eredmények eltérését a célkitűzésektől, amint az a gépjárművek kibocsátása, a szén-dioxid-kibocsátás általában vett csökkentése, az üvegházhatású gázok kibocsátása és a megújuló energiaforrások esetében már megtörtént.
3. Az energiahatékonyságot megkülönböztetésmentes ösztönzőkkel és támogatásokkal, valamint az energiahatékony és környezetbarát technológiák vásárlására, illetve a meglévő épületek jobb hőszigetelési rendszerekkel való felszerelésére nyújtott csökkentett hía vagy adókedvezmény segítségével kell támogatni.
4. Be kell vezetni az élelmiszerekre vonatkozó energiacímkézési rendszert, amelynek köszönhetően a fogyasztók tájékozottabb döntést tudnak hozni ezen a területen.
5. Energiatakarékos programokat és megfelelő támogatást kell biztosítani a kevésbé tehetősek számára, akik a növekvő energiaárak miatt magasabb költségekkel szembesülnek, azonban nem engedhetik meg maguknak, hogy új, takarékos háztartási felszerelésekbe ruházzanak be.

6. Támogatni kell az új technológiák elterjesztését, a lehető legjobban kihasználva az Európai Unió 2007–2013 közötti hetedik kutatási és technológiafejlesztési keretprogramja, a versenyképességi és innovációs keretprogram (VIK), a LIFE+ program, valamint a strukturális és kohéziós alapok által biztosított lehetőségeket.
7. Európai, nemzeti, regionális és helyi szinten is világosan, hatékonyan és fenntartható módon kell tájékoztatást nyújtani a különböző energiatakarékos technológiákkal, az egyes fogyasztási módok energetikai hatásának értékelésével és a hatóságok által bevezetett ösztönző intézkedésekkel kapcsolatban. ■

A nemzetközi szervezetek irányításának megújulásáért

A szervezett civil társadalom, a nem kormányzati szervezetek és a fejlődő országok az utóbbi években több kérdést vetettek fel a számos nemzetközi szervezet döntéshozatali folyamatában megmutatkozó demokratikus deficittel kapcsolatban. Ezek a szervezetek a globalizáció kontextusában fontos közvetítő szerepet játszanak a nemzetközi kapcsolatokban, de a fejlett és fejlődő országok közötti egyenlőtlen bánásmód az irányítási módjaik tekintetében meggyengíti hitelességüket. Legitimitásuk és felelősségi köreik javítása érdekében ezeknek a szervezeteknek jobban be kellene vonniuk a fejlődő országokat döntéshozatali folyamatokba, és strukturált párbeszédet kellene kialakítaniuk a civil társadalommal.

A nemzetközi szervezetek irányításának javítása érdekében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy ítéli meg, hogy az Európai Uniónak tekintetbe kellene vennie a következő javaslatokat:

1. Intézményesített párbeszéd kialakításának támogatása a nemzetközi szervezetek (Egyesült Nemzetek Szervezete, Világbank, Nemzetközi Valutaalap, Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, Kereskedelmi Világszervezet, Nemzetközi Munkaügyi Szervezet stb.) között, hogy ezáltal lehetővé váljon a fellépések összehangolása, ami javítja az eredményeket és lehetővé teszi az ellentmondó programoknak és a források pazarlásának elkerülését.
2. A regionális kormányközi szervezetek integrálása ebbe az intézményesített koordinációba, hogy részt vehessenek a millenniumi fejlesztési célok megvalósításában.
3. Fellépés annak érdekében, hogy a fejlődő országok nagyobb súllyal rendelkezzenek a nemzetközi szervezetekben, mint például a Nemzetközi Valutaalapban és a Világbankban.
4. A nemzetközi szervezetek szenteljenek megkülönböztetett figyelmet a fejlődő országokat érintő legfontosabb kérdéseknek, például a szegénység, a járványok, a környezet védelme vagy a mezőgazdasági termékek területén.
5. A fejlődő országoknak folyamatos, megszakítás nélküli támogatásban kellene részesülniük a források és a szaktudás átadása révén, annak érdekében, hogy hatékonyan és eredményesen tudjanak részt venni a nemzetközi szervezetek munkájában.
6. Fellépés annak érdekében, hogy a nemzetközi szervezetek növeljék átláthatóságukat, és hivatalosan vállaljanak kötelezettséget arra vonatkozóan, hogy dokumentumaikhoz olyan határidőn belül biztosítsanak hozzáférést, amely lehetővé teszi az érdekelt felek reagálását.
7. A civil társadalom megalapozott és strukturált mechanizmusok révén történő kapcsolódása a nemzetközi szervezetek működési folyamataihoz.

8. A nemzetközi szervezetek működési folyamataiba bevonandó civil társadalmi képviselők kiválasztása demokratikus módon, reprezentativitásuk, függetlenségük és szakértelmük alapján történjen, szervezeteik forrásait pedig átlátható módon kezeljék.
9. A civil társadalom és a nemzetközi szervezetek közötti kapcsolatokat alátámasztó

alapelvek újbóli megerősítése: a kölcsönös párbeszéd előmozdításának, illetve az erőszak bármilyen formája elutasításának kifejezett deklarálása, kötelezettségvállalások az átláthatóság terén, kötelezettségvállalások a tájékoztatással, a dokumentumokhoz való hozzáféréssel, a konzultációval, az értékelésekkel és az internetes fórumokkal kapcsolatban. ■

A gazdasági, szociális és kulturális jogok globális támogatása

A jogok – mindenekeleltt a gazdasági és kulturális jogok – támogatása politikai, gazdasági és társadalmi okok miatt világszerte rendkívül aktuális. A gazdasági válság közepette, amikor számos országban – északon és délen egyaránt – veszélybe került az élet-színvonal, és bizonytalanná vált a fejlődés, a gazdasági, szociális és kulturális jogok egyre több ország számára kiemelt fontosságúvá válnak.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy véli, hogy a nemzetközi szinten kialakult gazdasági, szociális és kulturális jogok védelmével kapcsolatos éberségnek sem a mélyreható változások, sem a gazdasági szükséghelyzetek miatt nem szabad csökkennie, és az alábbi javaslatok megfontolását ajánlja:

1. A jelenlegi helyzetben, amikor a jogok egyetemessége megkérdőjeleződik, és kulturális relativizmus van terjedőben, az új utak feltárása ne veszélyeztesse a mindenkit megillető jogok oszthatatlanságát.
2. Biztosítani kell a gazdasági, szociális és kulturális jogok valódi elismerését azoknak a tárgyalásoknak a során, amelyeket az Európai Unió nemzetközi fórumokon külpolitikájának és fejlesztési politikájának területén harmadik országokhoz tartozó partnereivel folytat, valamint a bilaterális vagy regionális síkon folyamatban levő politikai párbeszéd keretében.
3. Sürgetni kell a gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló, elfogadás előtt álló egyezmény jegyzőkönyvének általános ratifikálását.
4. Az Európai Unió új nemzetközi megállapodásainak tárgyalási mandátuma a gazdasági, szociális és kulturális jogok tiszteletben tartására is terjedjen ki.
5. Ki kell emelni a munka védelmének, valamint az ehhez kapcsolódó jogoknak a jelentőségét, amelyeket konkrétan a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) egyezményei határoznak meg (a munkához való jog, a gyülekezési és kollektív tárgyalási jog, a munkahelyi diszkriminációmentesség, a fiatalok munkájának és a kényszermunkának a tilalma), és támogatni kell az ILO tisztességes munkára vonatkozó menetrendjét.
6. Figyelembe kell venni, milyen fontos az egyesülési jog a szakmai szervezetek számára, amelyek hozzájárulnak a létfontosságú építő párbeszédhez.
7. Meg kellene fontolni annak a lehetőségét, hogy az emberi jogok védelmezőinek támogatására „kapcsolattartó pontokat” hozzanak létre; az Európai Unió intézményei és szervei így mindnyájan saját hatáskörükben, hálózatokban működhetnének.

8. A szociális partnereket mint a társadalmi párbeszéd főszereplőit az Európai Unió lényeges, a politikai párbeszédben teljes mértékben részt vevő tárgyalópartnereinek kell tekinteni. Ezenkívül biztosítani

kell, hogy az Európai Unió támogatást nyújtson számukra azokban az országokban, ahol e szociális partnerek és más civil szervezetek nehéz körülmények között végzik tevékenységüket. ■

Az európai modell nemzetközi előmozdítása

Az egységes piac által megvalósított politikai és gazdasági integrációra, a szociális normákra, valamint az alapjogok védelmére épülő európai uniós modell a mai világban kölcsönhatásba, sőt kölcsönös függőségbe kerül más szociális modellekkel. Az új globális szereplők felbukkanása, az új nemzetközi munkamegosztás, a pénzügyi tőke egyeduralma, a termelési folyamatok töredezettsége és az új kulturális referenciák felbukkanása a nemzetközi porondon hozzájárul e modell hatékonyságának kiemeléséhez. Ezek a folyamatok azonban azzal a kockázattal is járnak, hogy meggyengítik az európai modellt.

Úgy tűnik, hogy különösképpen a világméretű gazdasági válság idején, az európai szociális modell a szolidaritási mechanizmusok és a társadalmi párbeszéd révén mérsékelheti a károkat. Az Európai Unió kifelé irányuló politikáin keresztül e modell a harmadik országok társadalmi helyzetét és fenntartható fejlődését is befolyásolja.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy ítéli meg, hogy az európai modell megőrzéséhez és fejlődéséhez ezeknek a kölcsönhatásoknak a figyelembevételén, és így az integráció és a társadalmi kohézió európai modelljének az Európai Unión kívüli előmozdításán keresztül vezet az út, az alábbi eszközök igénybevételével:

1. A konstruktív együttműködés szellemében, közösen a világ egyéb regionális integrációs szervezeteivel, elő kell mozdítani az európai integrációt meghatározó elveket és mechanizmusokat, amelyek a sokféleség tiszteletben tartása mellett lehetővé teszik a közös politikák kialakítását.
2. Az Európai Unió nemzetközi partnerségeinek és fejlesztési politikájának keretében törekedni kell az európai gazdasági és társadalmi kohézió tapasztalatainak megosztására.
3. Külső tevékenységének és szociális célkitűzéseinek sikere érdekében biztosítani kell az Európai Unió intézkedéseinek jobb koordinálását, valamint a közös álláspontok képviselését a különféle nemzetközi testületekben és politikákban.
4. A külpolitikai prioritások rangjára kell emelni az oktatás és képzés, az alapvető munkajogi normák, a szociális védelem, valamint a férfiak és nők esélyegyenlőségének fejlesztését szolgáló intézkedéseket.
5. Integrálni kell a társadalmi és környezeti dimenziót, valamint a foglalkoztatással kapcsolatos szempontokat az Európai Unió által ratifikált kereskedelmi és társulási megállapodásokba.

6. Mint az európai fejlesztési politika fő pilléreit, ösztönözni kell a szociális szabályozást, a szociális partnerek közötti tárgyalásokat és az átfogó szociális védelmi rendszereket.
7. Fel kell kérni az európai multinacionális vállalatokat arra, hogy a vállalatok társadalmi felelősségének európai elve jegyében ösztönözzék a szociális párbeszédet a tevékenységüknek helyt adó ágazatokban és harmadik országokban.
8. Elő kell mozdítani a nemzetközi pénzügyi rendszer új szabályozásának kialakítását.
9. Proaktív és globális migrációs politikákat kell kidolgozni, amelyek elősegítik a bevándorlók származási és befogadó országainak együttműködésével megvalósuló közös fejlesztést.
10. Annak érdekében, hogy a mindenkit megillető tisztességes munka a globális kormányzás központi kérdésévé váljon, ösztönözni kell a Világkereskedelmi Szervezetet (WTO) arra, hogy a munkavállalók jogait érintő kérdésekben működjön együtt a Munkaügyi Világszervezettel (ILO).
11. Ösztönözni kell a nemzetközi pénzintézeteket, hogy törekedjenek nagyobb összhangra politikájuk és a mindenki számára biztosított tisztességes munka célkitűzése között.
12. Az Európai Unió külpolitikai intézkedéseinek alapvető elemeként figyelembe kell venni a civil szervezetek megerősítését, a szervezett civil társadalom, valamint a regionális és nemzetközi integrációt előmozdító intézmények közötti együttműködést és párbeszédet lehetővé tevő rendszerek kiépítését, a szervezett civil társadalmat képviselő testületek elismerését a kereskedelmi és társulási megállapodásokban, végül az Európai Unió, valamint a régiók és harmadik országok szervezetei és szociális partnerei közötti strukturált párbeszéd előmozdítását. ■

A globális élelmezési kihívás és az európai fejlesztési politika

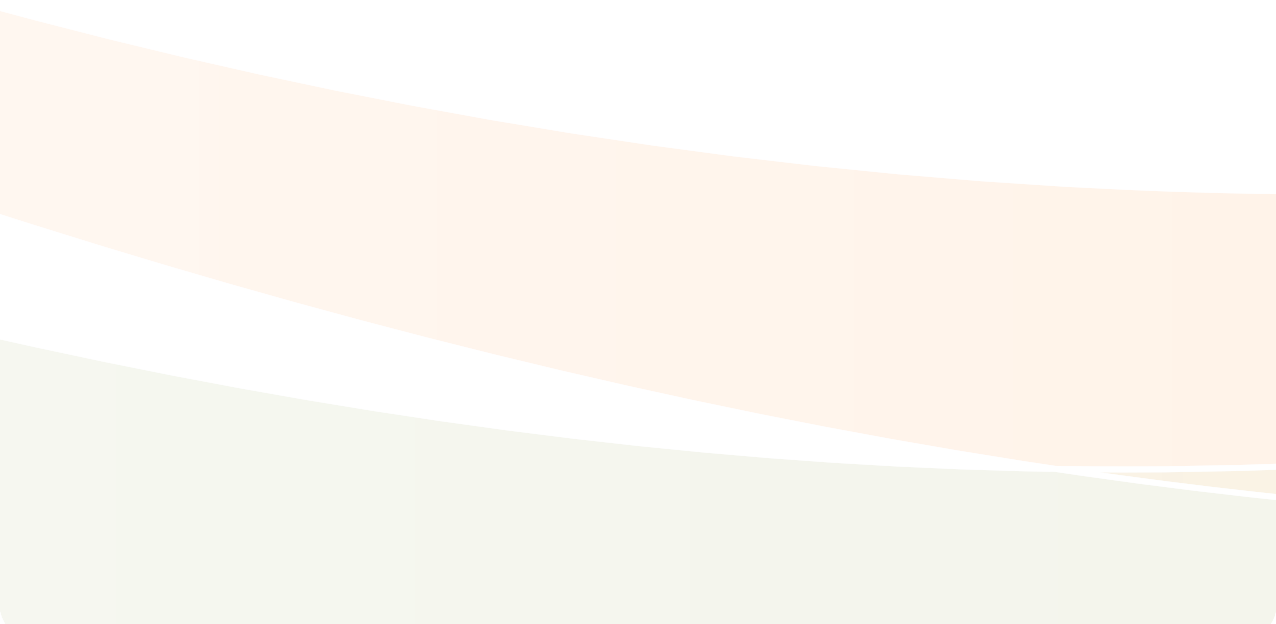
Világszerte mintegy 860 millió ember éhezik tartósan rendkívüli szegénységéből adódóan, és akár 2 milliárd emberről is elmondható, hogy bizonyos időszakokban – többé-kevésbé súlyos szegénysége miatt – bizonytalan az élelmiszer-ellátása. Az élelmezésbiztonság összetett kérdés – számos olyan tényezőtől függ, amelyek együttes hatására 2008-ban valódi élelmezési válság alakult ki az egész világon.

Az élelmezésbiztonság témáján túl felmerül még az élelmezési szuverenitás kérdése is (vagyis az, hogy az egyes nemzeteknek jogukban áll meghatározni saját élelmiszeripari és mezőgazdasági termelésüket), valamint a környezeti szempontból fenntartható kereskedelmi gyakorlatok és politikák ösztönzésének szükségessége. Ezek az elemek döntő jelentőségűek a fejlődő országokban, ahol a lakosság legalább 70%-a vidéki területeken él. Ami a mezőgazdaság által a fejlődő országok gazdaságában betöltött szerepet illeti, az ágazat kulcsfontosságú a fenntartható fejlődés, a munkahelyteremtés, az elvándorlás megfékezése és a szegénység mérséklése szempontjából.

Az élelmezésbiztonság világszintű javítása érdekében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az alábbi intézkedések elfogadását ajánlja az Európai Unió fejlesztési politikájának keretében:

1. Az agrárszektornak a fejlesztés stratégiai prioritásává kell válnia. A rövid, közép- és hosszú távú agrárpolitika – helyi mezőgazdasági szervezetekkel együttműködésben történő – megtervezése során törekedni kell az élelmezési önellátásra, a feldolgozóipar fejlesztésére, és ezáltal a vidéki területekről való elvándorlás megállítására.
2. A fejlesztésre, az élelmezésre és az új energetikai technológiákra vonatkozó döntéseknek a szociális és gazdasági esélyegyenlőséget, valamint a regionális fejlődés ösztönzését egyaránt figyelembe kellene venniük. Jobb stratégiákat kellene kidolgozni az alapvető életfeltételeket jelentő tényezők (víz, élelem, lakás, energia, jövedelem) elosztására, továbbá a nem kizárólag gazdasági célú beruházások ösztönzésére.
3. A mezőgazdasági termékek kereskedelmére vonatkozóan olyan szabályokat kellene megállapítani, amelyek biztosítják minden ország folyamatos, megfelelő élelmiszer-ellátását. Az élelmiszerimportjuktól függő fejlődő országokat kereskedelmi előnyökhöz kellene juttatni nemzeti termelésük ösztönzése érdekében.
4. Az Európai Uniónak támogatnia kell a fejlődő országok termelői szövetségeit és piaci szervezeteit az élelmiszerellátás alapjainak megszilárdítása céljából.

-
-
- 21
5. Az élelmiszerek rendelkezésre állásának biztosítása, valamint az árak stabilizálása érdekében egyrészt világszintű, készletezésre kötelező programot kellene bevezetni az Európai Unióban már kialakított kőolaj-készletezés mintájára, másrészt pedig alapot kellene létrehozni a mezőgazdasági nyersanyagok árának stabilizálására.
 6. A 9. Európai Fejlesztési Alapnak csupán 1%-át fordították mezőgazdaságra. Figyelembe véve a mezőgazdasági ágazat jelentőségét a fejlődő országokban, létfontosságú a fenti arány növelése, valamint a mezőgazdasági termelők szövetségeinek bevonása a nemzeti cselekvési tervek kidolgozásába. ■

Részvételi demokrácia és polgári kezdeményezések az Európai Unión belül

Az európai politikai rendszer alapját viszonylag fiatal struktúrák képezik, ezért ez a rendszer kevésbé zárt, mint a tagállamok többségének struktúrái. Így az európai demokratikus modell a képviseleti demokrácián alapul, de már mutatja a részvételi demokrácia jellegzetességeit is. A Lisszaboni Szerződés egyszerre irányozza elő a képviseleti szervezetek és a civil társadalom szerepének megerősítését az európai intézményes vita keretén belül, valamint azt a lehetőséget, hogy maguk az európai polgárok élhessenek jogalkotási kezdeményezéssel (az Európai Unióról szóló szerződés új 11. cikke).

A szociális párbeszéd 70-es évek óta történő fejlődése, amelyben az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság fontos szerepet játszott, az elért eredmények révén bebizonyította, hogy a részvételen alapuló kormányzási módok jelentős részei a modern demokratikus rendszernek. Az európai civil társadalom legtevékenyebb erőinek képviselete során szerzett tapasztalataival a háta mögött a bizottság többször is kinyilvánította: kész aktív szerepet játszani az európai demokratikus modell részvételi jellegének megerősítésében.

Az Európai Bizottság az európai kormányzásról szóló fehér könyvében egyértelműen a polgárok aktívabb részvételére hívott fel, és általános, átfogó eszmecserét indított az ilyen polgári részvétel minden szempontjáról. Az alkotmány-szerződés előkészítésére összehívott Európai

Konvent munkájának eredményeképpen a „civil párbeszéd” fogalma bekerült a hivatalos nyelvhasználatba.

A részvételi demokrácia valódi rendszerének kialakítása érdekében a bizottság az alábbi elvek figyelembevételét és az alábbi intézkedések elfogadását ajánlja:

1. A részvételi demokráciának ki kell egészítenie a képviseleti demokráciát, de nem helyettesítheti azt, mivel a két modell legitimitása különbözik.
2. A részvételi jog legitimitásának alapfeltétele, hogy a szervezett civil társadalom képviselői reprezentatívak legyenek, mind minőségi, mind mennyiségi szempontból.
3. A civil párbeszéd a kormányzás egyik kifejezési formája és a leendő európai demokratikus modell alapvető eleme. Interaktív nyilvános vita, amely mint olyan lehetővé teszi a normatív tartalmak integrációját a folyamatba és intézményi keretet tesz szükségessé.
4. A konzultáció és a részvétel két különböző részvételi formát jelent, amelyek eltérő feltételek mellett zajlanak: a konzultáció folyamatában a konzultációt kérő szerv általában felülről lefelé haladó folyamat keretében meghatározza, hogy kivel konzultál, míg a részvétel a polgárok alapvető joga, amely az alulról felfelé haladás elvén alapul a részvételi demokrácia keretein belül.

-
5. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a civil párbeszéddel foglalkozó intézményi platform szervezését javasolja és kész aktívan hozzájárulni annak fejlődéséhez.
6. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tagjainak a nemzeti civil szervezetekben

való jelenléte és Európa gazdasági és szociális valóságával kapcsolatos tapasztalata elősegíti a Lisszaboni Szerződés által előirányzott polgári kezdeményezések megvalósítását, ezért a bizottság kész arra, hogy a gyakorlatban alkalmazza ezt az újszerű demokratikus eszközt. ■

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Rue Belliard 99

1040 Bruxelles / BELGIQUE

Tel. +32 2 546 96 04 | Fax +32 2 546 97 64

Katalógus száma: EGSZB-2009-10-HU

www.eesc.europa.eu

QE-80-09-541-HU-C

ISBN 978-92-830-1201-6

9 789283 012016